

122 OM INHEMSK SKEPPSASSURANS.

Saima n:o 31 I. VIII 1844

Till vår sednaste artikel i detta ämne hafva vi haft nöjet mottaga några anmärkningar af en Österbottnisk skeppsredare, och skynda, jemte betygande af vår tacksamhet för den värde Ins-s upplysande skrifvelse, att för frågans upplifvande här meddela desamma. Ins. yttrar:

»Lockad af en i Saima N:o 27 gjord uppmaning till köpmanskapet i Finland att afgifva yttrande om fördelen af ett sjöförsäkringsbolag inom landet, anser jag resultatet lättast kunna utrönas, om man antager följande såsom grund för kalkylen. – Jemför man det dagligen i ögonen fallande vid utländsk assurans, så finner man, att ett fartyg, belastadt med de premier för försäkring, som varit och äro gällande och till utländska försäkringsanstalter årligen utgå, efter högst sex års oafbrutne reseturer kan till sitt större eller mindre värde anses ånyo köpt genom premiesumman, så att, om än fartyget efter denna tids förlopp skulle totalt förolyckas, försäkringsgifvarne dock vore förlustfrie, emedan det af försäkringstagaren redan för samma fartyg utbetalta premium under dessa år utgör fulla värdet för detsamma. Här af gör jag den slutsats, att ett sjöförsäkringsbolag vinner i den mon, skadeersättningarne för året understiga 1/6 del af det försäkrade värdet, och förlorar i den mon, de åter öfverstiga nämnda summa. Räknas nu för hela landets handelsflotta värdet per läst till 60 Rubel Silfver, och årliga assuranspremien för densamma tages efter anfördt beräkningssätt bolagets kassa till godo, med afdrag för den tid fartygen oförsäkrade öfvervintra i hamn, så finner man lätt, huru stor årlig förlust den genom förtroende uppdrifna inkomstsumman och dess ränta ensam kan bära utan vidare tillskott, eller huru stor vinsten för bolaget kunde blifva genom bättre kontrol och passande stadganden mot sjelfförvållade sjöskador.»

Vi afbryta för en anmärkning. Ehuru det varit känt, att assuranspremierna afdraga stora summor från köpmannens möjliga handelsvinst, lærer dock icke mången utom handelsklassen anat, att de äro så oerhördt förlustbringande, som Ins. upplyst dem vara. Det finnes, att assuranspremien för ett fartyg, som oafbrutet är i rörelse, sålunda för hela året uppgår till 16 2/3 procent af dess värde. Om nu ett bolag för försäkrandet af Finlands handelsflotta skulle grundas på lika höga försäkringsafgifter, så kunde ju ensamt dessa betäcka totala förlusten af en *sjettedel* af hela denna flotta *årligen*. Äfven om nu för vinterligare afräknas till och med halfva den antagna premiesumman från bolagets inkomster, så skulle likväl 1/12 del af samma flotta årligen kunna gå förlorad, och denna förlust utan fara för bolagets bestånd kunna betäckas, då upplupna räntan å den inbetalda premiesumman kan antagas motsvara under samma tid nödiga kostnader för förvaltningen o. s. v. Så högt kunna naturligtvis förlusterna för hela landets handelsflotta aldrig stiga, om icke genom kaperier och embargo under ett krig, och ett på samma grunder som de utländska inrättadt sjöförsäkringsbolag skulle derföre kunna vara försäkradt om ansenlig, ja mer än tillätlig vinst. Hvarje grundkapital för bolaget, såsom Ins. i det följande föreslår, synes härvid vara fullkomligen obehöfligt Han fortfar:

»Skulle ett sådant bolag kunna bildas medelst förening af alla klasser inom landet till aktieteckning af 50 Rubel Silfver sålunda, att aktietecknaren genast vore skyldig erlægga medlen till en sammanlagden assuransfond, hvarifrån de sedan på säker hand skulle förrän-

tas med afdrag af en viss bestämd orubblig reservfond för möjliga utbetalningar utöfver angifna inkomster, så egde försäkringstagaren härigenom större säkerhet för sina erlaggde premier vid inträffad verklig sjöskada, än hvad ofta är fallet hos utländska försäkringsbolag, hvilkas fonder och vidt utgrenade försäkringar utöfver tillgångarne man icke känner på annat sätt än genom de inställda utbetalningarne; hvilket sednare ej sällan förekommit. Lägges härtill, att bolaget utöfver det hos utländningen allmänna sättet äfven ersatte sjöskador fullt eller till största delen, så skulle många totala förluster vid inträffad sjöskada derigenom undvikas, och försäkringstagarne blifva flera, kanske äfven bolagskassabehållningen större.»

10

Man finner att Ins. räknar såsom blott skeppsredare, då han glömmet, att det enda passande stadgande för förekommande af sjelfförvållade sjöskador är, att icke ens vid total förlust hvarje godtyckligt åsatt värde på fartyget ersättes, utan blott en summa beroende på opartiske mäns uppskattning. Ty hvarje annat stadgande blir i detta hänseende overksam.

Dessutom bör besinnas, att det försäkringsbolag i likhet med de Norrska, om hvilket i Saima varit fråga, icke vore beräknadt på vinst för bolaget utan på *ömsesidigt understöd skeppsredare emellan* vid inträffande olyckor. Visserligen kunde det vara väl, om kanske bolagsmän af alla samhällsklasser utom köpmanskapet ville sammanskjuta en betydlig fond, för att mot lägre premier än de utländska försäkringsbolagen lemna vissa skeppsredare tillfälle till sådana totala förluster, på hvilka icke ens sednaste tider lära varit utan exempel. Men härtill torde öfriga samhällsklasser icke vara nog enfaldiga. Skallt försäkringen öfverhufvud blifva ett spel, vid hvilket den ena parten genom en omåttlig insats mottager någon ersättning för den andras bedrägerier, så är det troligen bäst, att utländningen såsom förut blir den, som håller banken, och om denna tidtals spränges, så kan äfven detta räknas bland tillbörliga repressalier. Att inom eget land uppmuntra den ena eller andra grenen af denna depraverande industri, vore att göra detsamma en dålig tjenst.

20

30

Jemföres deremot det af Ins. angifna förslag till ett försäkringsbolag med det Norrska, af hvars stadganden vi i N:o 27 gifvit en öfversigt, så finnes: att i detta sistnämnda premierna erläggas för helt år, icke för skilda reseturer, att de t. ex. för ett fartyg, hänfördt till första klassen, icke komma att öfverstiga 3 2/5 procent, samt att ett fartyg således, om det håller ut, kan gå assureradt nära trettio år, förrän det i försäkringspremier erlagt hela sitt uppskattade värde. Och då ännu detta värde hvarje tredje år kommer att nedsättas, så är klart, att den tid aldrig inträffar, då fartyget kunde sägas vara ånyo köpt genom inbetalade premier. Att vinsten härvid är stor, mot den nu öfliga utländska assuranzen, för hvarje rättiskaffens skeppsredare är således klart. Om äfven 1/15 del af det i bolaget försäkrade värdet årligen borde ersättas, och sålunda skeppsredaren såsom tillika assuradör komme att utbetala ett årligt tillskott till förlustens betäckande, så skulle likväl en försäkringstagares hela årliga afgift endast belöpa sig till 6 1/3 procent af hvarje fartygs uppskattade värde. Den högsta summa åter, 8 000 Rubel Silfver, till hvilken i det Norrska bolaget försäkring gifves, kunde enligt denna beräkning utan fara för bolagets bestånd ännu något förhöjas. Af den hvarje tredje år förnyade värderingen kan man väl vänta, att fartygen icke skulle uppskattas till sitt högsta värde, men derigenom skulle de af Ins. nämnda »sjelfförvållade förlusterna»

40

50

kraftigast afvärjas, och det synes äfven, som om icke ens den inskränkta ersättningen för partiela förluster kunde till dem blifva en lockmat.

Hufvudsaken är ännu, att bolaget komme att bestå endast af skeppsredare. Ty detta skulle göra hvar och en deltagare varsam att öfva och uppmuntra bedrägerier. Försäkringen skulle upphöra att vara ett spel, men uppfylla sin bestämmelse att försäkra mot verklig olycka och ruin, hvilken sednare äfven på »sjelfförvållade förluster» byggda konkurser, såsom erfarenheten lärt, icke lyckats att afböja.

10

123 KÄRLEK OCH BROTT.

Saima n:o 31, 32, 33 och 13 I., 8. och 15. VIII 1844, 27. III 1845

20

I den ljusa svala sommarnatten suto på en öppen plan, som sakta sluttade mot sjöstranden, ett ungt par i förtroligt samtal. Han höll den ena handen kring den unga sjuttonåriga tärnans veka midja, och den andra hvilade lätt på hennes venstra arm. Han talade derunder tyst men ifrigt och letade stundom i hennes tankfulla öga ett återsvar. Hon höll detta fästadt på en ny blank guldring, med hvilken hennes fingrar medvetslöst lekte; men vid hans blick vände hon lätt det bara ljuslockiga hufvudet åt sidan, och högre brann den friska rodnaden på hennes friska kind, och ett gladt drag lade sig kring de välformade litet trotsiga läpparne, då deras blickar möttes.

30

Dagen hade varit en söndag, och dess stillhet syntes ännu lägrad öfver naturen. Ingen vindfläkt rörde sig, och den glatta sjön återspeglade ur sitt djup himlens ljusa blå och den genom natten dröjande skära aftonrodnaden. Ur den nära skogen hördes en talltrasts melankoliska slag, och mellan dessa blott det lätta knastrandet af den rörliga insektverlden i det omgifvande gräset. På sjelfva herrgården, som låg ett stycke borta uppåt backen, hade redan hvarje ljud tystnat, sedan för en stund tillbaka brunnstängens långsträckta knarrande gifvit det sista tecken till lif och rörelse, och dess sträfva toner bortdött i skogens klara återljud, som denna afton hördes färdiga att förtälja äfven hvarje tyst framhviskad hemlighet.

40

På den nämnda herrgården hade den unga Maja blifvit uppfostrad i en tjenarinns ringa kall, men i en gynnad tjenarinns, såsom händelsen vanligen är med dem, hvilka från en tidigare ålder upplefvat i samma hus. Oaktadt denna ringa plats hade likväl hennes sällsynta skönhet i förening med en öfver den öfriga almogens höjd bildning, som hennes dagliga omgifning meddelat henne, gjort den unga Maja till bygdens första tärna, åtminstone i dess ungsvenners ögon. Men hennes stilla jemnglada väsende, hennes vänlighet och tjenstaktighet mot alla jemte det obefläckade rykte hon bevarat hade äfven förvärfvat henne både äldres och yngres goda tillgifvenhet, och gummorna kunde icke nog prisa hennes färdighet och flinkhet i alla qvinliga handslöjder, långt öfver en vanlig bondflickas. Så var det intet under, att hon fastän så ung hade icke blott hvarjehanda varma tillbedjare i pjexor och vadmalsjackor, utan äfven allvarligt sinnade friare.

50

Man hade redan pratat hit och dit om hennes framtid, men nu visste alla, att hon bestämdt gifvit företråde åt den långa, smärta, nittonåriga Hintu, han som nu satt vid hennes sida, som eljest var så allvarsam och fätalig, men nu syntes hafva en lika talande tunga som blickar. Han var enda sonen i en välbehållen bondgård, den som syntes derborta på insjöns strand under de lummiga björkarne, och man visste öfverallt,